

ETYKA ISLAMU

Wprowadzenie

Postępowanie muzułmańskie, czyli etyka islamu, stanowi kodeks reguł moralnych, które mają na celu budowanie szlachetnych zalet muzułmanina oraz kierują jego codziennym życiem. Nauka, zajmująca się badaniem tych reguł nazywa się etyką, czyli po arabsku Imi-Al-Ahlak. Jej założenia dydaktyczno-wychowawcze są następujące:

1. Kształtowanie zasad etycznych:

- miłości do Boga, ludzi i przyrody,
- sprawiedliwości, szczodrości i miłosierdzia wobec ludzi,
- likwidacji negatywnych i złych właściwości: negacji Boga, gwałtu, przemocy, skąpstwa, nienawiści, zawiści itd.

2. Wychowanie dobrych, uczciwych i pobożnych muzułmanów

Znaczenie i wartość postępowania moralnego podkreślił z całą mocą sam Wysłannik Boga: *Wysłano mnie po to, abym skompletował i uszlachetnił zasady moralności.*

Muhammad był uosobieniem moralności, co znajduje potwierdzenie w Kur'anie (68:4): *Zaprawdę, ty jesteś obdarzony wspaniałym charakterem!*

Wszystkie wspaniałe cechy moralne łączą się w jego osobie w doskonałą i harmonijną całość. Ajsza, małżonka Muhammada, gdy poproszono ją, aby ujawniła nieco z moralności Wysłannika, powiedziała: *On posiada cechy moralne, o których w Koranie powiada się jako o szczególnych znakach prawdziwego sługi Bożego.*

Moralność oparta o Kur'an i Sunnę stanowi istotny element islamu. Jeżeli zabraknie ludziom wiary, cnotliwych postaw oraz zasad moralnych, to prędzej czy później doprowadzi świat ku przepaści i zgubie. Historia jest tego świadkiem.

Reguły postępowania moralnego

Religia islamu jest porządkiem powszechnym i ponadczasowym, objawionym ludziom dla zapewnienia pomyślności na tym świecie i w życiu przyszłym. Islam wcielony w życie wyciąga arkę człowieczeństwa z wiru ciemnoty i nieszczęść, kierując ją ku zbawiennemu brzegowi. Islam, stanowiąc porządek życia, musi ustosunkować się do wszystkiego, co ma związek z ludzką egzystencją, musi określić obowiązki człowieka i strzec ich wypełniania.

Możemy wyróżnić trzy kategorie obowiązków, które odzwierciedlają reguły moralności:

1. Obowiązki wobec Boga

2. Obowiązki wobec siebie

3. Obowiązki wobec ludzi

Wyżej wspomniane obowiązki wypełniamy w imię Boga, dziękując Mu za dobrodziejstwa, którymi nas obdarzył. Dzięki temu zasługujemy na łaskę Bożą i szczęśliwe życie, wypełnione radościami i sukcesami.

W Kur'anie czytamy: *Tego, kto spełni dobre dzieło – czy to mężczyzna, czy kobieta – i jest wierzącym, My ożywimy życiem wspaniałym, i takim wypłacimy ich wynagrodzenie czymś piękniejszym niż to, co czynili.* (Kur'an, 16:97).

Muzułmanie i muzułmanki, które swoje życie dopasują do zasad etycznych, traktowane są jako osoby cnotliwe i moralne. Łamiący zasady etyczne są osobami niemoralnymi.

Obowiązki wobec Boga

1. Poznanie Boga

Poznania swego Stwórcy stanowi najważniejszy obowiązek człowieka, bowiem Bóg Najwyższy jest źródłem istnienia wszystkich stworzeń i zjawisk występujących w świecie. Człowiek nierozumiejący tego faktu zagłusza swoje sumienie i schodzi z drogi rzeczywistej pomyślności. Ludzie, którzy odwracają się od tego problemu, tracą swe człowieczeństwo, a logika ich postępowania przypomina instynkty drapieżnych zwierząt.

Mówi o tym Słowo Boże: *Odwróć się od więc od tych, którzy odwracają się od Naszego Napomnienia i nie chcą niczego innego, jak tylko życia na tym świecie.* (Kur'an, 53:29)

Znaczenie poznania Boga polega na tym, że człowiek, który spełnił ten obowiązek, inaczej patrzy na świat, żyje w zgodzie ze swym sumieniem i dzięki temu nie dręczą go rozterki i wątpliwości. Najlepszy sposób na poznanie Boga to badanie i obserwowanie tego, co On stworzył i stosowanie się do Jego mierników.

2. Pobożność

Drugim obowiązkiem człowieka jest oddawanie Bogu czci. Podporządkowanie się woli Najwyższego jest więc obowiązkiem najważniejszym i najistotniejszym. W Słowie Bożym czytamy:

I postanowił twój Pan, abyście nie czcili nikogo innego, jak tylko Jego [...] (Kur'an, 17:23)

I stworzyłem stworzyłem dzinny i ludzi tylko po to, żeby Mnie czcili. (Kur'an, 51:56)

Powinniśmy zatem znać swoje miejsce wobec wielkości i nieskończonej potęgi Miłosiernego. Naszym zadaniem jest oddawanie czci wyłącznie Bogu Najwyższemu. Nakazana codzienna modlitwa stanowi najwymowniejszy wyraz czczenia Boga.

Pozostałe obowiązki wobec Boga

Do pozostałych obowiązków wobec Boga zalicza się wiarę w Aniołów Boga, Księgi Boga, Wysłanników Boga, Dzień Sądu Ostatecznego, Przeznaczenie dobra i zła i życie po śmierci. Wiara w powyższe podstawowe prawdy islamu uszlachetnia duszę człowieka i rozszerza zakres jego wiedzy. Obowiązkiem są główne praktyki islamu:

- Deklaracji wiary – *Bóg jest jeden, a Muhammad jest Jego Wysłannikiem.*
- Odprawianie codzienne pięciokrotnej modlitwy.
- Post w Ramadanie.
- Jałmużna (zakat).
- Odbycie, w miarę możliwości, pielgrzymki do Mekki.

Praktyki religijne umacniają wiarę i więź z Bogiem.

Obowiązki wobec siebie

Póki nie poznamy siebie, to nie będziemy znali swych prawdziwych potrzeb, a dopiero ich zaspokojenie pozwoli nam żyć w szczęściu i harmonii. Jest to kwestia niezwykle ważna dla wszystkich ludzi. Ali ibn Abi Talib rzekł kiedyś: *Ktoś, kto zdołał poznać siebie, osiągnął najwyższy poziom wiedzy.*

Człowiek posiada ciało i duszę: zobowiązany jest zatem do dbałości o oba te elementy. Islam zawiera wiele dokładnych i obszernych wskazań, jak należy troszczyć się o ich higienę. Człowiek ma wobec siebie następujące obowiązki:

1. Zachowania zdrowia i życia.
2. Pracy i zdobywanie środków na utrzymanie.
3. Zdobywania wiedzy i edukacji moralnej.
4. Leczenia się w przypadku choroby.

Zachowanie życia i zdrowia

Życie i zdrowie to wielkie dary Boskie, którymi nas obdarzył Bóg Miłosierny, za które winniśmy być Mu wdzięczni. Negatywnie na życie i zdrowie wpływa:

- jedzenie wieprzowiny,
- spożywanie alkoholu,
- palenie tytoniu,
- nadmierne jedzenie,
- nieutrzymywanie higieny ciała.

Następstwa jedzenia wieprzowiny

Współczesna medycyna udowodniła, iż wieprzowina jest bardzo szkodliwa i zwiększa możliwość zapadnięcia na wiele chorób. Dla uniknięcia tego niebezpieczeństwa Bóg zakazał ludziom jedzenia mięsa wieprzowego, wyrobów z wieprzowiny, tłuszczu wieprzowego, smalcu itd., co zawiera następujący werset: *On zakazał wam tylko: padliny, krwi i mięsa wieprzowego [...]* (Kur'an 2:173)

Następstwa picia alkoholu

Alkohol stanowi niewątpliwie największe zło społeczne, które szkodzi zarówno jednostce, jak i społeczeństwu. Wiele ludzi zubożało z powodu pijaństwa. Liczne kłótnie, zbrodnie, przestępstwa i wypadki są powodowane przez alkohol. W szczególnym niebezpieczeństwie są dzieci alkoholików. Aby uchronić nas od złych następstw, Bóg jednoznacznie zabronił picia wszelkich napojów alkoholowych. W Kur'anie czytamy: *O wy, którzy wierzycie! Wino, majsir, bałwany i strzały wróżbiarskie – to obrzydlistwo wynikające z dzieła szatana. Unikajcie więc tego! Być może, będziecie szczęśliwi! Szatan chce tylko rzucić między was nieprzyjaźń i zawiść przez wino i majsir i odwrócić was od wspominania Boga i od modlitwy. Czyż wy nie zaprzestaniecie!* (Kur'an, 5:90, 91)

Prorok Muhammad powiedział na temat alkoholu:

- *alkohol jest matką wszelkiego zła,*
- *alkohol jest źródłem wszelkiego zła, dlatego porzućcie go,*
- *wszelkie napoje oszalamiające są zakazane.*

Alkohol wywołuje ogromne szkody, które można podzielić na:

a) **szkody zdrowotne:**

- ulega zmniejszeniu odporność organizmu,
- zmiany tkankowe różnych narządów i układów,
- uszkodzenie błony śluzowej żołądka,
- uszkodzenie układu nerwowego,
- zapalenie trzustki,
- psychoza alkoholowa itp.

b) **szkody społeczne:**

- rozpad rodziny, spadek poczucia odpowiedzialności,
- spadek wydajności pracy,
- gwałt, przemoc, samobójstwo, morderstwa,
- złe zachowanie dzieci,
- wydawanie pieniędzy na leczenie alkoholików, ogólne pogorszenie stosunków międzyludzkich itd.

Napoje alkoholowe są zakazane niezależnie od rodzaju i ilości, gdyż liczą się ich właściwości, nie zaś nazwy. Zażywanie wszelkich narkotyków jest również zakazane przez islam.

Palenie tytoniu

Palenie tytoniu to nałóg bardzo szkodliwy: *Palenie albo zdrowie, wybór należy do ciebie* – jest napisane na każdej paczce papierosów.

Medycyna współczesna udowodniła, że palenie tytoniu doprowadza do wielu chorób, m.in. zaburzenia pracy serca, żołądka, astma, rak płuc. Ponadto szkodzi bardzo osobom niepalącym, zatrać otoczenie i środowisko, powoduje znaczne uszczuplanie budżetu domowego.

Według islamu, to co szkodzi ludziom jest niemoralne. Prorok Muhammad powiedział: *Nie wolno czynić szkody ani sobie, ani innym ludziom*. Chociaż nie ma jednoznacznego zakazu palenia tytoniu, z ogólnych zaleceń islamu wynika, że palenia tytoniu należy jak najbardziej unikać!

Nadmierne jedzenie

Islam zaleca umiarkowane jedzenie i zabrania obżarstwa: *Jedzcie i pijcie, ale nie trwońcie! Zaprawdę, Bóg nie kocha rozrzutników!* (Kur'an, 7:31)

Kultura jedzenia w islamie obejmuje:

- mycie rąk przed i po jedzeniu,
- jedzenie prawą ręką,
- mówienie przed jedzeniem przynajmniej „Bismillahir rahmanir rahim”,
- podziękowanie Bogu po jedzeniu.

Zachowanie czystości

Jest to jedna z podstawowych zasad zachowania higieny. Na ten temat islam poświęca wiele uwagi. Allah Miłosierny mówi w Kur'anie: *Allah miłuje tych, którzy zachowują czystość*

Wysłannik Boga powiedział: *Czystość stanowi jeden z elementów wiary* – i jest to największa pochwała czystości. Zdrowie i higiena ciała są przedmiotem wielkiej troski islamu.

Aby utrzymać higienę osobistą islam zaleca:

- obcinanie paznokci, strzyżenie włosów,
- mycie rąk przed i po jedzeniu,
- mycie zębów,
- czesanie włosów, płukanie ust i nosa,
- kąpiele przynajmniej raz w tygodniu.

W islamie obowiązują też nakazy związane z higieną, mające charakter rytualny jak: usuwanie nieczystości z ciała i ubrania oraz ablucję przed modlitwą. Czytamy w Słowie Bożym: *O wy, którzy wierzycie! Kiedy stajecie do modlitwy, to obmyjcie wasze twarze i ręce aż do łokci, przetrzyjcie lekko wasze głowy, a nogi myjcie – aż do kostek. A jeśli jesteście w stanie nieczystym, to oczyszczajcie się.* (Kur'an, 5:6)

Utrzymywanie ciała w czystości jest w islamie po prostu konieczne.

Czystość ubioru

Islam wykazuje także dbałość o utrzymanie w czystości garderoby – czystości koniecznej przy modlitwie i w innych sytuacjach.

Oto słowa Najwyższego: *I twoje szaty oczyszczaj!* (Kur'an, 74:4)

Ten kto ubiera szatę, powinien ją najpierw oczyścić – powiada wysłannik Boga.

Utrzymanie czystości w domu i na ulicy

Czystość i estetyka obejmują również nasze domy. Czyste domy nie będą siedliskiem insektów i źródłem chorób – przed czym przestrzegał Posłaniec Boga: *Wielki Allah jest dobrem i kocha bardzo, czystym i lubi szlachetność. Miejcie zatem czyste domy.*

Czyste ulice i podwórka świadczą o wysokiej kulturze ludzi.

Higiena jamy ustnej

Jama ustna ulega zanieczyszczeniu resztkami pokarmu, które osadzają się między zębami i w innych miejscach. Powoduje to wydzielanie się przykrego zapachu i powstanie trujących substancji chemicznych, które później przedostają się do żołądka. Dlatego islam nakazuje codziennie myć zęby i płukać dokładnie jamę ustną. Posłaniec Boga Jedyne go mawiał: *Uznałbym mycie zębów za konieczny obowiązek rytualny, gdyby nie obawa przed trudnościami mogącymi pojawić się w jego wypełnianiu.*

Płukanie nosa

Oddychanie jest jedną z najistotniejszych funkcji organizmu. Powietrze, którym człowiek oddycha, rzadko wolne jest od kurzu, pyłów i zanieczyszczeń szkodliwych dla narządów oddechowych. Znajdujące się w nosie włoski zapobiegają przedostaniu się różnych pyłów do płuc. Zbierające się na nich zanieczyszczenia należy jednak usuwać. Dlatego muzułmanin poddający się ablucji przed każdą modlitwą oraz poza nią przepłukuje nos czystą wodą.

Zdobywanie wiedzy

Islam bardziej niż inne religie i systemy społeczne zachęca ludzi do zdobywania wiedzy. *Zdobywanie wiedzy jest dla każdego muzułmanina konieczne* – głosił Wysłannik Boga. Chodzi tu o wiedzę absolutną, obejmującą wszystkie gałęzie nauki. Obowiązek ten ciąży zarówno na mężczyźnie jak i na kobiecie – jest powszechny. *Uczcie się od kolebki aż do grobu* – powiedział Posłaniec.

Wiedza jest więc bezcenna, nie można szczędzić pieniędzy ani wysiłku dla jej uzyskania. Islam zaleca rozmyślanie i medytację nad tajemniczymi stworzeniami, przyrodą, historią i dziełami minionych pokoleń.

W Słowie Bożym czytamy: „*Czy równi są ci, którzy wiedzą, i ci, którzy nie wiedzą?*” (Kur'an, 39:9)

oraz: *Wywyższy Bóg – na różne stopnie – tych spośród was, którzy wierzą i którzy otrzymali wiedzę.* (Kur'an, 58:11)

Wysłannik Muhammad powiedział: *Atrament uczonych jest jak krew męczenników. Panie nasz, pomnóż naszą wiedzę.*

Edukacja moralna

Islam wskazuje moralność, którą powinniśmy się kierować; dobre uczynki, które powinniśmy wykonywać. Mówi nam, abyśmy wyrabiali w sobie dobrze widziane cechy, byśmy mieli nieskażony, kryształowy charakter i przystrajali się cennymi przymiotami. Obowiązkowi, dobrzy, pełni humoru, wierni, miłośni, mili, pogodni i sprawiedliwi – tacy powinniśmy być. Musimy umieć bronić swego prawa i nie wykroczyć poza jego granice, nie sięgać po cudzą własność – ziemię, majątek lub życie innych. Religia nakazuje, abyśmy wykonywali czyny, które są dobre i pożyteczne tak dla nas samych, jak i dla społeczeństwa. Unikać powinniśmy uczynków, które powodują zgorzniecie i zepsucie.

Człowiek, dzięki otrzymanemu od Boga sumieniu, zna wartość nieskazitelnej moralności. Nie ma człowieka, który nie chciałby wysokiej moralności i nie otaczał szacunkiem jej posiadacza.

Konieczność pracy i uczciwe zdobywanie środków na utrzymanie

Działanie ludzkie i praca to podstawa, na której opiera się porządek stworzonego świata. Jest to jedyna gwarancja przetrwania dla każdej istoty. Z tego też powodu człowiek musi pracować, by zaspokoić swe niezliczone potrzeby osobiste i zabezpieczyć byt rodziny.

Bóg Najwyższy mówi: *Powiedz: „Działajcie! Bóg zobaczy wasze działanie, a także Jego Posłaniec i wierni! I niebawem będziecie zwróceni ku znajomemu doskonale skryte i jawne [...] (Kur'an, 9:105)*

Każdy, wedle zdolności i upodobań, powinien znaleźć sobie zajęcie, które zapewni mu chleb i będzie korzystne dla społeczeństwa. Życie na cudzy rachunek i na łasce innych ludzi jest w istocie wyzbyciem się honoru i godności ludzkiej. Prowadzenie takiego trybu życia popycha często do przestępstw i zbrodni, mających swe źródło w biedzie, poniżeniu i uzależnianiu od innych ludzi. Islam potępia życie na cudzy rachunek oraz beczynność.

Prorok Muhammad powiedział na temat pracy:

** Allah kocha wiernego, który pracuje i zdobywa środki. Uczciwe zdobywanie środków to dżihad. Najlepsze środki (jedzenie), pochodzą z pracy własnych rąk.*

** Bolesna kara w Dniu Sądu Ostatecznego spotka człowieka beczynnego; żyjącego na cudzy rachunek – z wyjątkiem niezdolnych do pracy.*

Pracując, winniśmy prosić Boga o owocną pracę i uczciwe zarobienie pieniędzy.

Obowiązki wobec innych ludzi

Wobec innych ludzi winniśmy być dobrzy, sprawiedliwi i prawdomówni.

1. Sprawiedliwość

Sprawiedliwość polega na tym, by każdy dostał to, co mu się należy – gwałt, przemoc i niesprawiedliwość powinny być potępione. Trzeba zawsze być po stronie sprawiedliwości. Człowiek powinien szanować prawa innych ludzi, uznawać, że wszyscy są równi wobec Boga.

Słowo Boże głosi: *Zaprawdę, Bóg nakazuje: sprawiedliwość i dobroczynność i szczodropliwość [...] (Kur'an, 16:90)*

O wy, którzy wierzycie! Trzymajcie się stale sprawiedliwości – zaświadczać to przed Bogiem – również względem was samych albo względem waszych dzieci i krewnych, czy to będzie bogaty, czy biedny! (Kur'an, 4:135)

Prorok Muhammad powiedział: *Godzina sprawiedliwości jest lepsza niż 70 lat ibady wykonywania aktów religijnych.*

Uczeni mężowie powiadają natomiast: *przetrwa królestwo dotknięte grzechem, lecz runie państwo dotknięte niesprawiedliwością.*

2. Prawdomówność

Wzajemne kontakty między ludźmi, które są podstawą więzi społecznej, dokonują się m.in. za pośrednictwem mowy. Dlatego prawdomówność jest jednym z niezbędnych filarów społeczeństwa i dostarcza mu wielu korzyści. W Kur'anie jest napisane: *O wy, którzy wierzycie! Bójcie się Boga i mówcie proste słowa! (Kur'an, 33:70)*

Posłaniec Muhammad powiada: *Trzymajcie się prawdy, bo prowadzi ona do dobrych czynów, a dobre czyny prowadzą do Raju, zaś człowiek mówiący prawdę zostanie zapisany u Allaha jako prawdomówny. I oddalcie się od kłamstwa, bo prowadzi ono do złych czynów, a złe czyny prowadzą do piekła i człowiek kłamiący zostanie zapisany u Allaha jako kłamca.*

Prawdomówność pozwala na usunięcie większości sporów i nieporozumień, ponieważ u źródeł konfliktu leży z reguły zaprzeczanie prawdzie przez jedną ze stron lub obie.

3. Dobroć

Islam pragnie aby jego wierni okazywali dobroć. Radzi im traktować innych uprzejmie, postępować prawie, pomagać rodzinie oraz angażować się w dobre i szlachetne czyny: *Ci, którzy rozdają swoje majątki nocą i dniem, skrycie i jawnie, otrzymają nagrodę u swego Pana, nie doznają strachu i nie będą się smucić! (Kuran, 2:274)*

Wzajemne prawa i obowiązki małżonków

Według islamu zawieranie związków małżeńskich jest konieczne. Małżonkowie nakładają na siebie określone prawa i obowiązki, których przestrzeganie stanowi podstawę wzajemnego funkcjonowania, tworzy tym samym pewność i trwałość rodziny. Są to:

- wzajemna miłość i okazywanie szacunku,
- wierność małżeńska,
- wspomaganie się nawzajem,
- wymiana poglądów na co dzień,
- sprawianie sobie przyjemności,
- dbanie o swoje dobre imię,
- radzenie się przy podejmowaniu decyzji.

Zawarcie ślubu musi być zgodne z zasadami islamu. Rozwód jest możliwy, gdy istnieją ku temu poważne powody.

Najbardziej zniechęcającą rzeczą przez Boga jest rozwód – głosił Muhammad.

Obowiązki rodziców wobec dzieci

Rodzice mają wobec swych dzieci następujące obowiązki:

- dbać o ich zdrowie i życie,
- nauczyć dzieci podstawowych zasad islamu i dołożyć starań, aby były one praktykowane,
- wychować dzieci w świetle przepisów muzułmańskich dotyczących właściwego postępowania,
- dbać o kształtowanie się moralności dziecka, kiedy tylko zaczyna ono rozumieć słowa i gesty,
- posłać dzieci do szkoły, dokładając wszelkich starań, by dobrze się uczyło (nauka powinna wzbogacać ducha i kształtować moralność dziecka),
- wpajać dziecku dobre obyczaje i nawyki.

W wielu miejscach Kur'anu mówi się o obowiązkach rodziców wobec swoich dzieci. *O wy, którzy wierzycie! Strzeżcie się sami i wasze rodziny od ognia [...] (Kur'an, 66:6)*

Aby pouczyć wiernych, jak trzeba wychowywać i dbać o dzieci, Bóg Miłosierny podaje przykład Lokmana, który doradzał synowi: *„Synu mój! Nie dodawaj Bogu żadnych współtowarzyszy! Zaprawdę, dodawanie współtowarzyszy to wielka niesprawiedliwość!” (Kur'an, 31:13)*

O synu mój! Odprawiaj modlitwę, nakazuj to, co jest odpowiednie, i zakazuj tego, co jest godne nagany! Znoś cierpliwie, co cię dosięgnie – należy do dobrych postanowień. (Kur'an 31:17)

Najlepszy podarunek rodziców dla dzieci to dobre wychowanie – mawiał Prorok Muhammad.

Obowiązki dziecka wobec rodziców

Dzieci mają wobec rodziców następujące obowiązki:

- kochać, szanować ich oraz pomagać im,
- być wobec nich posłusznymi, łagodnymi i wdzięcznymi,
- opiekować się nimi, gdy zachorują,
- pomagać im finansowo, jeśli tego będą potrzebować.

Słowo Boże wspomina o rodzicach: *I postanowił twój Pan, abyście nie czcili nikogo innego, jak tylko Jego; i dla rodziców – dobroć! A jeśli jedno z nich lub oboje osiągną przy tobie starość, to nie mów im „precz!” i nie popychaj ich, lecz mów do nich słowami pełnymi szacunku! (Kur'an, 17:23)*

Złe zachowanie wobec rodziców jest traktowane jako drugi wielki grzech, po wielobóstwie (przypisywanie Bogu współtowarzyszy). Jakże pięknie mówi poeta: *Wspomnij swe bezgrzeszne dzieciństwo / Kiedy bezbronny, malutki i słaby / Tulileś się w objęcia matki. / Patrz, dziś ona bezradna, samiutka i chora. / Nie krzywdź jej, otwórz serce / mocny mężu – biednej staruszce!*

Islam nakazuje posłuszeństwo wobec rodziców, chyba że nakłaniają do grzechu. Wiadomo z doświadczenia, że ludzie zadający rodzicom cierpienia nie są w życiu szczęśliwi i w konsekwencji zaś nie osiągają szczęścia i zbawienia.

Obowiązki wobec krewnych

Stosunek pokrewieństwa jest czynnikiem wzmacniającym naturalną więź społeczną. Pokrewieństwo bowiem oznacza, że człowiek przez związek krwi jest częścią rodziny. Islam stojąc na straży tej więzi nakazuje swym wyznawcom strzec więzów rodzinnych. Słowo Boże powiada: *[...] okazujcie dobroć i bliskim krewnym [...]* (Kuran, 4: 1)

Prorok Muhammad wskazał, jak powinno się otaczać krewnych opieką, szacunkiem i niesieniem pomocy: *Polecam mojej wspólnotcie utrzymywać więzy pokrewieństwa. Jeśli krewni mieszkają od siebie o rok drogi, to nie jest to jeszcze powód do zrywania, więzi – mówił Posłaniec Boga.*

Przy innej okazji powiedział: *Kto wierzy w Boga i w Dzień Sądy, niech szanuje krewnych i utrzymuje z nimi kontakt.*

Obowiązki wobec sąsiadów

Prawo islamu poświęca wiele uwagi w przestrzeganiu poprawnych stosunków między sąsiadami. Gospodarstwa domowe, sąsiadujące ze sobą na skutek bliskości, tworzą jakby większą rodzinę. Poprawne lub naganne zachowanie jednego z sąsiadów wpływa na pozostałych.

Oto słowa Najwyższego: *Okazujcie dobroć rodzicom i bliskim krewnym, i sierotom, i biednym, sąsiadowi bliskiemu krewnemu i sąsiadowi, który jest wam obcy [...] sąsiadom, krewnemu, jak i obcemu.* (Kur'an, 4:36)

Muhammad także przykazywał, aby szanować, pozdrawiać i nie obrażać sąsiadów, niezależnie od rasy i wyznania. Oto kilka jego wypowiedzi na ten temat:

** Każdy, kto uznaje Boga i Dzień Sądy nigdy nie krzywdzi sąsiada. Udziela mu pożyczki, gdy ten o to poprosi, zawsze też okazuje mu współczucie, Nie należy dokuczać sąsiadowi, choćby ten był niewierzącym.*

** Ten, kto uciska sąsiada, nie zobaczy Raju; ten kto nie szanuje praw sąsiada, nie jest jednym z nas, zaś ten, kto będąc syty mówi, że jego sąsiad cierpi głód, nie jest muzułmaninem.*

Obowiązki wobec biednych i bezradnych

Najważniejszym obowiązkiem członków każdej społeczności jest opieka nad opuszczonymi i bezradnymi oraz zaspokojenie ich potrzeb bytowych. Dziś wierny, że lekkomyślność ludzi zamożnych w stosunku do biedaków stanowi wielkie niebezpieczeństwo, zdolne zniszczyć każde społeczeństwo. Bogacze będą zaś pierwszą ofiarą tej tragedii. Islam spostrzegł to niebezpieczeństwo już 14 wieków temu i zalecał zamożnym przeznaczać raz w roku część majątku na pomoc biednym, by zaspokoić ich potrzeby.

Bóg Najwyższy powiada: *I dawaj krewnemu, co mu się należy, i biednemu, i podróżnemu; lecz nie rozrzucaj nadmiernie!* (Kur'an, 17:26)

Niezliczone wypowiedzi Muhammada dotyczą służby dla ludu. Oto niektóre z nich:

** Najlepszym z ludzi jest ten, kto najlepiej służy innym.*

** W Dniu Sądy ten będzie bliżej Boga, kto był życzliwy dla ludzi.*

Obowiązek muzułmanina wobec wspólnoty religijnej

Wiemy, że ludzie dla lepszego zaspokojenia własnych potrzeb podejmują współpracę. W wyniku tych działań powstają różne wspólnoty i grupy dla osiągnięcia wyznaczonych celów. Tak zatem i nasza muzułmańska wspólnota religijna powstała po to, by połączyć wysiłki w realizacji swoich interesów. Wspólnota ta jest niczym organizm, a poszczególni członkowie są jego narządami. Broniąc praw wspólnoty religijnej, bronimy też własnego prawa. Gdy przestanie istnieć wspólnota, jakież my sami będziemy mieli wówczas prawa? Posłuchajmy kilka wypowiedzi Posła Bożego odnoszących się do tej kwestii:

** Ten, kto nie dba o interesy muzułmańskiej wspólnoty religijnej, nie jest muzułmaninem.*

** Wierzący są niczym budynek, którego cześć wspierają się nawzajem.*

Bóg zaś powiada: *Wspomagajcie się wzajemnie w pobożności i bogobożności! Ale nie wspomagajcie się wzajemnie w grzechu i wrogości!* (Kur'an, 5:2)

I trzymajcie się razem węzła Boga, i nie rozdzielajcie się! (Kur'an, 3:103)

W innym miejscu czytamy: [...] *sprawy są przedmiotem wzajemnej narady* [...] (Kur'an, 42:38)

Aby wspólnota muzułmańska mogła przetrwać, jej członkowie obowiązani są wobec niej do:

- właściwego stosowania przepisów islamu,
- wsparcia finansowego i moralnego,
- rozwijania świadomości i tożsamości muzułmańskiej,
- służenia radą i pomocą,
- dokładania starań, by interesy wspólnoty były zrealizowane,
- czynnego udziału w pracach związku wyznaniowego i gmin muzułmańskich,
- rozwijania zasad dialogu, tolerancji i współpracy zarówno wewnątrz, jak i poza wspólnotą muzułmańską,
- zachowania tradycji i zabytków historycznych mających szczególne znaczenie dla społeczności muzułmańskiej.

Ochrona środowiska

Obowiązki wobec roślin i zwierząt

Człowiek jest jedyną istotą na ziemi, która ma rozum. Bóg uczynił go swoim namiestnikiem na ziemi. Toteż człowiek winien dbać o naturalny rozwój życia na ziemi nie naruszając naturalnego porządku. Islam zaleca szanować przyrodę żywą i martwą. Rośliny i zwierzęta powinny być otoczone szczególną troską i szacunkiem, gdyż stanowią część stworzonego przez Boga świata, zaś stworzeniom Bożym należy się szacunek. Tradycja islamu jest pełna przykładów dobrego obchodzenia się ze zwierzętami. Tradycję taką należy kontynuować.

W Świętej Księdze czytamy: *Wysławia Go siedem niebios i ziemia oraz ci, którzy się tam znajdują.* (Kur'an, 17:44)

Z powyższego jasno wynika, że ochrona środowiska ma znaczenie pierwszoplanowe. Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego i zapewnienia dobrych warunków życia, również przyszłym pokoleniom, są konieczne. Niezbędnym staje się wypracowanie takiego postępowania, które w pełni wychodzi naprzeciw idei ochrony

środowiska. Oznacza to zapobieganie w jak najdalszej perspektywie m.in. powstawania skażeń i odpadów.

Najważniejszym elementem przeciwdziałaniu jest eliminowanie przyczyn zanieczyszczeń, a nie zajmowanie się wyłącznie skutkami. Życie w przyjaźni ze środowiskiem nie jest wcale trudne ani kosztowne. Wręcz przeciwnie, wybór ekologicznych rozwiązań sprzyja oszczędnemu gospodarowaniu. Wymaga ono jednak pewnego zastanowienia i zmiany postępowania w prostych codziennych sytuacjach. Własnym przykładem pokazujemy, że szanujemy przyrodę i że życie zgodne z jej prawami jest sprawą ważną. Bóg Najwyższy potępił ludzi szerzących zgorszenie na ziemi.

A kiedy im mówią: „Nie szerzcie zepsucia na ziemi!” oni mówią: „My tworzymy tylko dobro!”. Czyżby? Zaprawdę oni szerzą zgorszenie i nie są tego świadomi! (Kuran, 2:11, 12)

Tak więc ochrona środowiska jest obowiązkiem każdego muzułmanina, bowiem stanowi akt czci i chwały Boga.

Rodzaje grzechów według prawa islamu – Szariat

Przepisy, za pomocą których Bóg coś zakazuje, nazywają się **Bożymi zakazami** – np. niejedzenie wieprzowiny, niepicie alkoholu itp. Przepisy za pomocą, których Bóg coś nakazuje, nazywają się **Bożymi nakazami** – np. wierzenie w Boga, odprawianie obowiązujących modlitw, posłuszeństwo rodzicom itd. Ten, który nie przestrzega Bożych zakazów, jest **grzesznikiem** i zasługuje na karę Bożą. Grzechy mogą być: ciężkie, wielkie i małe.

A – ciężkie grzechy

1. Niewierzenie w Boga, Kufr.
2. Bałwochwalstwo, Szyrk.
3. Złorzeczenie Bogu.
4. Złorzeczenie Posłańcom Bożym.
5. Wyśmiewanie, złorzeczenie i lekceważenie muzułmańskich świętości: Kur'anu, Ka'aby, meczetu, modlitwy, postu itd.

B – wielkie grzechy

1. Picie i produkowanie napojów alkoholowych, narkotyków, uprawianie hazardu.
2. Niewykonywanie obowiązkowych modlitw.
3. Nieposzczenie w miesiącu Ramadan.
4. Nierozdawanie jałmużny – zakatu.
5. Nieodbycie pielgrzymki do Mekki, jeśli pozwalały na to warunki.
6. Nieposłuszeństwo rodzicom i brak opieki nad nimi, jeżeli takiej potrzebują.
7. Jedzenie wieprzowiny i wyrobów z wieprzowiny.
8. Zabicie człowieka, jeżeli nie nastąpiło w obronie własnego życia.
9. Kłamstwo i krzywoprzysięstwo.
10. Odmowa potwierdzenia prawdy.
11. Obłuda.
12. Cudzołóstwo, rozpusta, wiarołomstwo.
13. Kradzież.
14. Znieważenie i lekceważenie ludzi.
15. Grabież cudzego mienia.

16. Oszczerstwo i wytykanie wad innym ludzi.
17. Palenie żywcem zwierząt lub męczenie ich w inny sposób.
18. Sianie niezgody, nienawiści i waśni poprzez niewłaściwe przekazanie cudzych słów.
19. Zazdrość, zawiść.
20. Pycha, zarozumiałość.
21. Skąpstwo.
22. Wyrządzanie zła drugiemu człowiekowi.
23. Samobójstwo.
24. Wierzenie w czary, czarownice lub uprawianie czarów.
25. Robienie wyrzutów za dobre uczynki.
26. niesprawiedliwe wykluczanie kogoś z należnego mu dziedziczenia.

C – małe grzechy

1. Niebranie udziału w zbiorowych nabożeństwach, bez usprawiedliwienia.
2. Rozmawianie w czasie recytacji Kur'anu, azanu i ikamy itp.
3. Niestosowanie muzułmańskiego pozdrowienia względem muzułmanina.

Należy podkreślić, że nie wymieniono tu wszystkich grzechów, a jedynie te najczęściej popełniane przez ludzi. Przez popełnienie ciężkich grzechów muzułmanie przestają być wierzącymi bez względu na ich rzekome wyznawanie islamu. Popełnianie wielkich grzechów w sposób systematyczny powoduje bowiem, iż człowiek tylko z nazwy jest muzułmaninem.

Wyrażanie skruchy

Pomimo wysiłku, aby nie grzeszyć, człowiek nieświadomie lub świadomie może zgrzeszyć. W takim przypadku należy zwrócić się do Boga ze szczerą skruchą i prosić o wybaczenie grzechów.

Bóg w Kur'anie powiedział: *O wy, którzy wierzycie! Nawracajcie się do Boga ze szczerą skruchą! Być może, wasz Pan odpuści wam złe czyny [...]* (Kur'an 66:8)

Jeżeli po dokonaniu skruchy nie będziemy więcej grzeszyć świadomie, to można mieć nadzieję, że Bóg nam wybaczy. O wybaczenie grzechów możemy prosić Boga w sposób następujący: *Wyniosły Allahu! Ja szczerze kajam się z powodu moich grzechów! Postaram się więcej nie grzeszyć, a Ciebie, Boże Wszechwybaczący, proszę o przebaczenie*".

Kształtowanie osobowości człowieka – pozytywne cechy osobowości

Umiejętność obcowania z ludźmi

Człowiek żyje w społeczeństwie i nie może uniknąć obcowania z ludźmi, dlatego tak należy postępować, by wzbudzać w nich miłość. W ten sposób podnosi swój prestiż i zdobywa przyjaciół. Jeżeli człowiek będzie zawsze nieprzyjemny i oschły, znienawidzą go wszyscy i odsuną się od niego z obrzydzeniem. Będzie musiał wtedy żyć samotnie, będzie obcy nawet w swoim domu. Dlatego islam zaleca swym wyznawcom przestrzeganie zasad dobrych obyczajów z ludźmi.

Obcuj z ludźmi w sposób przyjazny – mawiał Prorok Muhammad. Innym razem powiedział: *Skąpstwo i zły charakter to duże rzeczy, których nie można spotkać w sercu wierzącego.*

W Słowie Bożym czytamy: *Słudzy Miłosiernego: ci, którzy chodzą po ziemi skromnie i kiedy ludzie nieświadomi zwracają się do nich, to mówią: „Pokój!”* (Kur'an, 25:63)

Każdego należy oceniać według jego bogobojności, zasług dla społeczeństwa i stosownie do tego okazywać mu szacunek. Szacunek dla człowieka jest szacunkiem dla godności ludzkiej, religijnej i moralnej pozycji człowieka wśród innych stworzeń.

Prawdziwy muzułmanin nie czyni krzywdy innym muzułmanom ani czynem, ani słowem – powiedział kiedyś wysłannik Boga.

Bóg Najwyższy powiada: *Dobry czy i zły czyn nie są równe. Odsuwaj więc gorszy czyn tym, co jest lepsze. Wtedy ten, który jest tobie wrogiem, będzie jak bliski przyjaciel.* (Kur'an, 41:34)

Cierpliwość

Cierpliwość jest oznaką wielkości i doskonałości, oznaką kontroli osoby nad otoczeniem. Cierpliwość jest ponadto elementem dojrzałego męstwa i bohaterstwa.

Cierpliwość jest światłem – głosił Wysłannik Boga. Światło owe oświeśla drogę, chroni przed zamieszaniem i desperacją w zmaganiu się z codziennymi problemami życiowymi. Cierpliwość przed pokusą – chroni przed popełnieniem grzechu.

My doświadczamy was nieco strachem, głodem i utratą dóbr, życia i owoców. Głoś radosną wieść cierpliwym! (Kur'an, 2:155)

Z praktyki wiadomo, iż życie nie jest tylko usłane różami – są wzloty i upadki, powodzenie i nieszczęście, blaski i cienie. Trzeba pamiętać, że wszystko ma swój koniec, nic nie jest wieczne, także i niepowodzenia. Najlepszą bronią w przeciwstawianiu się problemom jest cierpliwość. Dlatego należy wyrabiać ją w sobie, bowiem stanowi gwarancję sukcesu i wielkiej nagrody.

W Księdze Boga znajdujemy taki werset: *Zaprawdę, cierpliwym będzie dana w pełni ich nagroda, bez rachunku!* (Kur'an, 39:10)

Hojność i szczodrość

Dla niektórych ludzi dobra materialne stanowią istotę życia, będąc też kryterium oceny wartości innych osób. Człowiek opętany chęcią posiadania poświęca się zdobywaniu i odkładaniu pieniędzy. Nie zbytek i konsumpcja stanowią dla niego rozkosz, lecz sam fakt posiadania bogactw. Kur'an wielokrotnie potępia skąpych, zawistnych, chciwych, chwali natomiast szczodrość i hojność, okazywanie pomocy potrzebującym.

Bóg Najwyższy mówi: *Nigdy nie osiągniecie prawdziwej pobożności, dopóki nie będziecie rozdawać z tego, co kochacie. Cokolwiek rozdacie, Bóg wie o tym doskonale!* (Kur'an, 3:92)

Doświadczenie dowodzi, że los sprzyja ludziom szczodrym i otwartym na potrzeby innych. Wszyscy wiedzą przecież, że „skąpy dwa razy traci”. Kiedy człowiek szlachetny ma problemy, to nie musi się bać, że zabraknie pomocnej dłoni, by wyciągnąć go z opresji.

Prorok Muhammad powiedział: *Szczodry, hojny człowiek jest bliski Bogu, ludziom i Raju, a daleko jest od piekła. Skąpiec zaś daleko jest od Boga, ludzi i Raju, a bliski jest piekłu.*

A także: *Sadoga niszczy małe grzechy, tak jak woda gasi ogień.*

Tak więc bycie szczodrym i otwartym na potrzeby innych uszlachetnia charakter. Człowiek posiadający takie przymioty jest powszechnie szanowany i lubiany.

Łagodność

Muzułmanina cechuje tolerancja i łagodność, które dowodzą jego szczerzej wiary i silnej osobowości. Gdy Prorok Muhammad spytał swoich towarzyszy: *Kogo spośród was uważacie za silnego?* – odpowiedzieli: *To taki człowiek, którego ludzie nie mogą pokonać.*

– *Nie, silny jest ten, kto potrafi opanować gniew* – odparł Wysłannik Boga.

Człowiek ogarnięty gniewem traci zdrowy rozsądek, zaciera się wtedy różnica pomiędzy dobrem a złem. Islam nakazuje stanowczo przeciwstawiać się takiemu stanowi i potępia uleganie gniewnym emocjom. Nagroda jest bowiem przygotowana: *[...] dla tych, którzy powstrzymują gniew i przebaczą ludziom [...]* (Kur'an, 3:134)

Islam apeluje do ludzi o łagodne zachowanie, tolerancję, przebaczenie oraz postawę pełną miłości i humanizmu. W Słowie Bożym czytamy: *Zapłatą za zło jest zło jemu podobne. A kto przebacza i naprawi, to znajdzie zapłatę u Boga. Zaprawdę, On nie miłuje niesprawiedliwych!* (Kur'an, 42:40)

Poczucie godności osobistej i prawość

Godność i duma są cechami prawdziwych muzułmanów. Nie wolno muzułmaninowi akceptować poniżania, podłości i postawy niegodnej człowieka, niezależnie od tego w jakiej sytuacji się znajduje.

Bóg Najwyższy powiada: *Kto pragnie potęgi – to potęga jest w całości u Boga. Do Niego wznosi się dobre słowo i czyn pobożny; On je wywyższa. A tych, którzy knują podstępnie złe czyny, czeka kara straszna [...]* (Kur'an, 35:10)

To właśnie poczucie osobistej godności strzeże człowieka przed popełnieniem wielu rzeczy podłych i niesprawiedliwych. Człowiek pozbawiony tej cechy, łatwo może stracić wolę oraz osobowość. Z chciwości robi wszystko, czego od niego żądają. Pozbędzie się wolności, dobrego imienia i honoru. Osoba świadoma własnej godności chyli głowę tylko przed Bogiem, nie zgina kolan przed ludzką pychą. Broni zawsze tego, co uważa za słuszne i prawdziwe. Dzięki poczuciu godności i szacunku do siebie charakteryzuje się prawością postępowania.

Dobroczynność i opieka

W każdym społeczeństwie są ludzie biedni, potrzebujący, wymagający opieki i pomocy. Bogaci winni okazać im tą pomoc. Islam kategorycznie nakazuje i zobowiązuje ludzi zamożnych do niesienia pomocy i opieki dla potrzebujących. Bóg Najwyższy przedstawia siebie jako Dobroczyńcę Miłosiernego, zachęcając ludzi do naśladowania tych cech.

To, co rozdajecie, przysporzy wam korzyści – oznajmia nam Najwyższy.

Prorok Muhammad zapytał: *Czy jest wśród was ktoś, kto bardziej lubi majątek swego spadkobiercy niż własny?* Towarzysze odpowiedzieli: *O Wysłanniku Allaha! Cieszymy się tylko własnym majątkiem.*

– *Bogactwem każdego z was jest to, co wydał w imię Allaha, a bogactwem jego spadkobierców jest to, co pozostawia za sobą* – odparł Wysłannik Boga.

Na zubożanie społeczeństwa wpływa wiele czynników, a ranga dobroczynności zależy od efektów gospodarności – im większy jest jej zakres, tym większa korzyść dla ogółu. Wyleczenie człowieka chorego jest niewątpliwie czynem dobrym, ale

nieporównywalnym ze wspieraniem działalności szpitala leczącego setki ludzi. Wychowanie jednego ucznia nie ma dla społeczeństwa takiego samego znaczenia, jak założenie szkoły w celu wykształcenia setek specjalistów. Najlepszym praktykowaniem dobroczynności jest zakładanie placówek społecznie użytecznych lub finansowe wsparcie takowych.

Prawo islamu działalność taką nazywa bieżącą jałmużną. Wysłannik Boga powiedział, że bieżąca jałmużna, korzystna wiedza (napisanie książki) i dobrze wychowany syn, to trzy rzeczy, które Bóg zapisuje na rachunek człowieka nawet po jego śmierci.

„Naucz niepiśmiennego”, „podaj rękę niewidomemu”, „poprowadź błądzącego”, „podnieś leżącego” – to nie tylko dobroczynność, ale najbardziej podstawowa wzajemna pomoc, jednak którą wielkość i niezbędność uznał islam.

Dawajcie, nawet jeśli będzie to pestka daktyla – głosił Prorok Muhammad.

Staranność i zachowanie umiaru

Muzułmanin nie żyje tylko dla zaspokojenia swych zachcianek i namiętności. Jego cele życiowe są o wiele szersze i bardziej doniosłe. To nie znaczy, że pozbawia się całkowicie spraw doczesnych. One także przeznaczone są dla ludzi, zgodnie z nakazem Bożym: *O wy, którzy wierzycie! Nie zakazujcie dobrych rzeczy, które Bóg uznał za dozwolone dla was, i nie przebierajcie miary. Zaprawdę, Bóg nie miłuje tych, którzy są występni!* (Kur'an, 5:87)

Zachowanie umiaru i skromności to cechy, które winny być udziałem każdego wierzącego. Islam nawołuje do wyrabiania w sobie umiejętności ograniczania m.in. pewnych rozrywek, zachowań i upodobań, szczególnie gdy nie wnoszą one tak naprawdę nic wartościowego w ludzkie istnienie.

Skromność nie oznacza jednak, że pogardza się sobą, otoczeniem lub tym wszystkim, co nas otacza. Człowiek skromny nie jest mniej wartościowy od innych – wręcz przeciwnie. Skromność to powstrzymywanie się od samochwalstwa, przypisywania sobie rozmaitych przywilejów i pragnienia wynoszenia się ponad innych ludzi. Islam potępia rozrzutność i pychę, gdyż cechy te prowadzą do zepsucia stosunków międzyludzkich.

Przebaczenie

Przebaczenie jest zaletą wiernych, która wynika z cierpliwości. Kur'an wielokrotnie mówi o przebaczeniu, wskazując na jego piękno i wartość. Przebaczenie można zażegnać największe nieporozumienia i konflikty międzyludzkie, powodując, że w rezultacie obie strony osiągną wielkie korzyści. Bóg mówi bowiem: *Uprzejme słowa i przebaczenie są lepsze niż jałmużna, po której następuje obraza [...]* (Kur'an, 2: 263) – a także: *[...] dla tych, którzy rozdają, i w radości, i w utrapieniu; dla tych, którzy powstrzymują gniew i przebaczą ludzom; – a Bóg kocha ludzi czyniących dobro [...]* (Kur'an 3:134)

Na temat przebaczenia Prorok Muhammad między innymi powiedział:

* *Przebaczenie to właściwość Boga i on kocha przebaczenie*."

* *Jeśli przebaczycie innym, to wam też będzie przebaczone*."

Zdobywając Mekkę, z której został wygnany, Prorok przebaczył wszystkim swym wrogom, nawet tym, którzy próbowali go zabić. Jaka to wspaniała postawa pełna humanizmu, wspaniały wzór do naśladowania. Pójdźmy za nim, a będziemy szczęśliwi.

Wstydlivość

Islam radzi swoim wyznawcom zachowanie wstydlivości, ponieważ stanowi ona jeden z wyznaczników najlepszego wychowania i moralności. Poślaniec Boga powiedział:

** Każda religia posiada swoją moralność, a moralnością islamu jest wstydlivość.*

** [...] poczucie wstydlivości stanowi jeden z elementów wiary.*

Z chwilą utraty wstydlivości, zaczyna się stopniowe staczanie na dno – od jednego grzechu do następnego. Ma to miejsce wówczas, gdy człowiek nie liczy się z nakazami Boskimi, *nie wstydzi się ani ludzi, ani Boga*, nie obawia się krytyki swego zachowania, wyrządza szkody ludziom, staje się okrutny i bezwzględny wobec swoich najbliższych oraz podwładnych. Niszczy w rezultacie siebie oraz swe otoczenie.

Takie postępowanie oznacza całkowity upadek moralny. Aby zapobiec temu, islam nawołuje do wstydlivości, skromności i umiaru.

Nie ma wiary ten, kto nie ma wstydu – głosił Prorok Muhammad.

Poleganie na Bogu

Poleganie na Bogu nie ma znamion fatalizmu, jak to sugerują wrogowie islamu. Muzułmanie mają pełne zaufanie do Boga i są przekonani o słuszności głoszonych przez Niego dogmatów religijnych. Idea polegania na Bogu nie oznacza bezczynności, biernego oczekiwania aż sprawy same się rozstrzygną dzięki łasce Bożej; wręcz przeciwnie – Bóg nakazuje nam dołożyć wszelkich starań w realizację swoich planów, a dopiero po ich wypełnieniu polegać na Bogu, jako Decydującym, Rozstrzygającym.

Gdy Prorok Muhammad spytał pewnego beduina, gdzie jest jego wielbłąd, ten odpowiedział, że gdzieś go zostawił, ale polega na Bogu, że odnajdzie swe zwierzę.

Zwiąż go, a potem polegaj na Bogu – odparł Wysłannik, co oznacza – zrób to, co do ciebie należy, dopiero później powierz sprawę Bogu i polegaj na Nim, nie zaś odwrotnie.

I zaufajcie Bogu, jeśli jesteście wierzącymi! (Kur'an, 5: 23)

Negatywne cechy osobowości człowieka

Szkodliwe następstwa kłamstwa

Islam zalicza kłamstwo do wielkich grzechów i uważa, że człowiek, który kłamie, jest pozbawiony wartości moralnej. Kłamstwo narusza żywotne interesy społeczeństwa, w szerszym zakresie nie pozwala bowiem odróżnić dobra od zła, niszczy najbardziej podstawowe unormowania międzyludzkie polegające na uczciwości we wszelkich relacjach. Kłamca ztraca z czasem poczucie rzeczywistości, traci szacunek u rodziny i znajomych, nie potrafi nawiązywać normalnych kontaktów, a w rezultacie stacza się z własnej woli na margines wspólnoty.

Prorok Muhammad nauczał, że *kłamcy, ludzie którzy nie dotrzymują danych obietnic i sprzeniewierzają się – to są hipokryci.*

Kłamstwo jest złe i każdy świadomy człowiek zdaje sprawę z jego szkodliwości. Kłamstwo podważa zaufanie, które jest podstawą stosunków pomiędzy ludźmi. Kłamca, to człowiek duchowo pusty, który nie zasługuje na szacunek ani zaufanie – jest wyklęty nie tylko przez bliźnich, ale i przez Boga.

Gwarantuję dom w środku Raju dla tego, kto nie kłamie, nawet jak żartuje - mawiał Prorok Muhammad.

Obmowa i pomówienie

Jeżeli źle wyrażamy się o innych ludziach, to dokonujemy obmowy. Mogą to być: pomówienia, oszczerstwa, plotka, potwarz, kłamstwo itp. Każdy z nas posiada jakieś wady – nie ma w tym nic dziwnego, to wręcz naturalne. Jednak wytykanie wad innym jest niemoralne i nieetyczne. Religia islamu zabrania muzułmanom takiego zachowania, co uwidocznione jest w Słowie Bożym: *Jedynie kłamstwo wymyślają ci, którzy nie wierzą w znaki Boga [...] (Kur'an, 16:105)*

Pomówienie jest grzechem większym od obmowy. Dobre maniery oparte na etyce islamu, oznaczają mówienie o innych tylko w ich obecności, zaś wszystko co mówimy, powinno być prawdą, wolna od złośliwości, wytykania wad i oczerniania.

Dokuczliwość i przestępstwo

Te dwie cechy są sobie bliskie. Dokuczliwość to niepokojenie innych, drażnienie i denerwowanie – słowem lub czynem. Przestępstwo zaś jest działaniem zmierzającym do wyrządzenia komuś znacznej krzywdy albo szkody, wbrew prawom Boskim i ludzkim. Cechy te stoją w sprzeczności z harmonią i spokojem, których tak bardzo pragną ludzie. Dlatego właśnie prawo muzułmańskie, które stawia na pierwszym miejscu troskę o dobro ogółu, zabrania takich czynów.

Bóg Najwyższy powiada: *A ci, którzy obrażają wierzących i wierzące, gdy oni na to nie zasłużyli, biorą na siebie hańbę i jawny grzech. (Kur'an, 33: 58)*

Posłuchajmy też wypowiedzi Wysłannika Boga: *Ten, kto obraża muzułmanina, obraża mnie, a kto obraża mnie, obraża Boga. Taki człowiek został przeklęty w Torze, Ewangeli, Kur'anie".*

Unikajmy więc dokuczania komukolwiek oraz działań przestępczych.

Utrata wiary w miłosierdzie Boże

Stanowi ona jeden z grzechów i negatywną cechę ludzkiej osobowości. Bóg Najwyższy powiada bowiem: *Powiedz: „O słudzy moi, którzy wykroczyliście przeciwko sobie samym, nie traćcie nadziei w miłosierdzie Boga! Zaprawdę, Bóg przebacza grzechy w całości. Przecież On jest Przebaczący, Litościwy! [...]” (Kur'an, 39:53)*

Nie wolno tracić zaufania do Boga. Nie można wątpić w Jego dobre zamiary, nawet jeżeli czasami doświadczają nas, by sprawdzić siłę naszej wiary i oddanie. Każdy człowiek może zgrzeszyć, ale należy wyrazić skruchę i mieć nadzieję, iż Bóg Litościwy nam wybaczy. Bóg nie uczyni zła nikomu, bowiem pragnie dla nas wszystkich jedynie dobra. Jego prawa i zasady są niczym znaki drogowe, które informują o niebezpieczeństwach i ograniczeniach. Miejmy więc zaufanie do Boga i nie traćmy nadziei na Jego miłosierdzie.

*Tomasz Miśkiewicz
Mufti Rzeczypospolitej Polskiej
przewodniczący Najwyższego Kolegium Muzułmańskiego
Muzułmańskiego Związku Religijnego we RP*

